

Atli Dam, løgmaður og formaður javnaðarflokksins:

Undirgrundin avgjørt týðningarmesta málið

Føroyingar skulu sjálvir hava avgerðarrættin yvir undirgrundini

Spurningurin um føroysku undirgrundina er framvegis týðningarmesta málið at loysa hjá einum javnaðarumbodi á fólkatingi.

Undirgrundin skal gerast til sermál. T.v.s. at føroyingar sjálvir skulu kunna gera av, hvat skal henda í hesum máli, nær nakad skal henda og í hvønn mun tað skal henda.

Hetta segði Atli Dam, tá hann í oktober í fjór tók sæti á fólkatingi. Og hesa áskoðanina hevur hann framvegis.

Í roðu síni á fólkatingi vísti Atli Dam eisini á, at tað er rættur føroyinga at kunna siga nei til eina gongd í undirgrundarmálinum, sum kann fáa álvarsligar avleiðingar fyri okkara fiskivinnu.

Stoðan í undirgrundarmálinum er framvegis óbroytt, nú aftur stundar móti fólkatingsvali í úrtíð.

Borgaraliga danska stjórnin hevur ikki verið til at vika. Hon vil hava, at føroyingar fáa eina »grønlandska« skipan. Tað sigur Føroya Javnaðarflokkur avgjørt nei til.

Eitt javnaðarumbod á Christiansborg fer tí eisini aftaná valið tann 10. mai at fara fram umrøddu sjónarmið í undirgrundarmálinum.

Vit endurprenta roðuna, sum Atli Dam helt á fólkatingi í oktober í fjór.

Teir ynskja hvørjum øðrum tillukku. (okt. 1987). Atli Dam er nývaldur fólkatingslimur og Svend Auken nývaldur formaður í danska javnaðarflokkinum. Kemur nýggj stjórn til í Danmark undir møguligari javnaðarleiðslu, verður strongt hardliga á at fáa stjórnina at góðtaka føroysku krøvini um undirgrundina

Hr. formand!
Det færøske Socialdemokrati har i 3½ år været uden repræsentation i Folketinget.

I denne tid er der sket væsentlige ændringer i forholdet mellem Danmark og Færøerne. Samtidig har Færøerne i visse henseender fået en større interesse i de afgørelser, der træffes i dette høje ting. Det gælder særlig stillingtagen til initiativer, der måtte medføre afspænding og nedrustning, stillingtagen til oprettelse af eventuelle atomvåbenfrie zoner til miljøforurening over landegrænser og her særlig forurening af det havmiljø, som betinger vor eksistens som folk og stillingtagen til luftbåren forurening fra atomkraftværker eller genvindingsværker.

Vi har en større interesse end tidligere i afgørelser påvirket af Danmarks EF-medlemskab og afgørelser, der har nordisk relation, for ikke at tale om afgørelser på det økonomiske område, der kan få betydning for kroneværdien, nu vi er blevet medlemmer af storlånernes klub, og endelig har vi en betydelig interesse i de internationale forpligtelser Danmark påtager sig — potentielt på vegne af Færøerne.

Det kan derfor være relevant kort at ridse op, hvad et nylagt socialdemokratisk medlem fra Færøerne vil lægge vægt på i folketingsarbejdet i indeværende valgperiode.

Statsministeren nævnte i sin redegørelse ganske kort, at forholdet til Færøerne fortsat udvikler sig godt og positivt, og jeg er i hovedtræk enig med statsministeren i denne vurdering, selv om der mellem regeringen og Færøernes Landsstyre er væsentlige uafklarede spørgsmål, som må lægges ind i helt nye rammer, såfremt det fortsat skal kunne siges, at forholdet fortsat udvikler sig positivt.

Relationerne mellem Danmark og Færøerne, bør og skal udvikles i henhold til den styrelsesordning, der i 1948 blev vedtaget af Rigsdagen og Lagtinget, og de ændringer, jeg nævnte indledningsvis, er da også fremmet i henhold til Hjemmestyrelovens ånd og bogstav, og som repræsentant for et parti, der klart føler et ansvar for, at det instrument, som hjemmestyreordningen er, fungerer efter hensigt, kan jeg kun erklære mig tilfreds hermed.

En af de nærmeste dage kommer til forhandling i tinget en række følgelove til den aftale om en tilskudsreform, som regeringen og landsstyret indgik i foråret.

Aftalen er slutstenen på en udvikling, der begynde i 1977, da statsminister hr. Anker Jørgensen nedsatte tilskudsreformudvalget.

I henhold til tilskudsreformaftalen

afløses 72 forskellige refusionsordninger af et bloktilskud, kombineret med to typer refusioner (til pensioner og enkelte andre sociale ydelser).

Ordningen betyder en væsentlig forenkling af systemet og meddeler færøske myndigheder en større kompetence og ansvar i forvaltningen, samtidig som den giver en større handelfrihed vedrørende investeringer på fællesområderne.

Denne udvikling sammen med de overtagelser til særanliggende eller overtagelse til færøsk administration i henhold til Hjemmestyrelovens § 9, som blev fremmet i 70'erne, er helt i tråd med de intentioner, der i 1948 lå i vedtagelsen af styrelsesordningen.

Man kan have forskellig opfattelse af, om regeringen ved fastsættelsen af bloktilskuddets størrelse helt har levet op til de forpligtelser, der lå i de aftaler, ordningen afløser, men det tjener intet formål at rejse en diskussion herom på nuværende tidspunkt, idet aftalen er tiltrådt af den færøske forhandlingspartner, der har prioriteret kompetenceudvidelsen og dispositionsfriheden højere end fuldstændig enighed om beregningsgrundlaget.

Det færøske Socialdemokrati kan derfor anbefale denne lovgivning — som Lagtinget allerede har tiltrådt — til vedtagelse i dette høje ting.

Eftersom den del af Folketingslovgivning og internationale forpligtelser m.m., der skal gælde på Færøerne, først får gyldighed efter forelæggelse for Hjemmestyrets myndigheder og først efter nøje forhandling mellem regeringen og landsstyret, vil det være meget begrænset, hvad der kan forventes af selvstændige lovgivningsinitiativer eller selvstændige forslag fra et færøsk folketingsmedlem.

Medlemmet vil i sit arbejde skulle afpasse hensynet og pligten til loyalt at repræsentere de beslutninger, Lagtinget træffer, til egne ideologiske og holdningsmæssige præferencer.

Det tjener eksempelvis intet formål at gøre Folketinget til skueplads for rent interne politiske uoverensstemmelser på Færøerne.

På den anden side er det gavnligt, at også Folketingets medlemmer får et så nuanceret billede som muligt af de synspunkter, der nu engang er repræsenteret i Færøernes Lagting og i den færøske befolkning. Det er også helt naturligt, at vi har et nært samarbejde med partier eller grupper i Folketinget, hvor vi som medforlagsstillere forsøger at fremme lovgivninger, vi kunne ønske gennemført på Færøerne, og helt naturligt at vi i stemmeafgivning klart præciserer, at der er sammenfald af interesser, eller at